

De doodstraf in Nederland

Het nieuws stond de afgelopen week in het teken van twee gebeurtenissen: de dood van Bin Laden en de Tweede Wereldoorlog. Gebeurtenissen die ogenschijnlijk weinig met elkaar van doen hebben.

De discussie of een misdadiger de doodstraf verdient speelde echter ook na afloop van de Tweede Wereldoorlog. De doodstraf werd in 1870 uit het gewone strafrecht geschrapt, maar direct na de oorlog weer van stal gehaald om na alles wat de Nederlandse bevolking was aangedaan te voorzien in de revanchebehoefte. De procesvoering gebeurde zorgvuldig maar duurde door de mogelijkheid van hoger beroep en cassatie vaak tergend lang.

In Nederland is de doodstraf voor het laatst uitgevoerd in 1952. Het ging daarbij om een tweetal oorlogsmisdadigers: de Duitser Wilhelm Artur **Albrecht** en de Nederlander Andries **Pieters**.

Pieters had lange tijd aan het Oostfront gediend en was vanaf april 1945, toen al duidelijk was dat Duitsland de oorlog had verloren en de oorlog weldra voorbij was, actief rond Zutphen. Hij was persoonlijk verantwoordelijk voor vreselijke martelmoorden. Enkele dagen voor het einde van de oorlog, op 3 mei 1945 werd hij gearresteerd door... de Duitse bezetter. De gruwelpraktijken van Pieters gingen klaarblijkelijk zelfs de Duitsers te ver!

Albrecht gaf als SD-chef gaf opdracht voor martelingen van gevangenen verzetsstrijders. Daarnaast was hij berucht om de massaexecuties zoals hij die steevast als represaille onder onschuldige Nederlandse burgers liet uitvoeren.

Zowel Pieters als Albrecht werden uiteindelijk in november 1951 na een lang proces, waarbij hen eerst levenslang werd opgelegd, door de Bijzondere Raad van Cassatie tot de doodstraf veroordeeld.

Daarmee was hun lot niet bezegeld. Er kon een gratieverzoek worden ingediend bij de koningin en dat was meestal niet zonder suc-

ces. In geval van in totaal 154 doodvonnissen werd maar liefst 101 maal gratie verleend.

Volgens een protocol werden alleen veroordeelden geëxecuteerd, waarbij alle rechterlijke instanties tot eenzelfde oordeel waren gekomen: de doodstraf. Er mocht dus geen enkele twijfel bestaan. Pieters en Albrecht waren eerder tot levenslang veroordeeld, zodat zij de gratieprocedure ongetwijfeld met vertrouwen tegemoet zagen.

Waarschijnlijk heeft de troonwisseling hen letterlijk de kop gekost. In formele zin was het de koningin die gratie verleende, maar deze volgde in de regel het advies van haar minister van Justitie. Onder Wilhelmina gaf dat weinig problemen, maar dat veranderde onder het regime van de eigenzinnige Juliana, die in 1948 de troon besteeg. Juliana was een principieel tegenstander van de doodstraf. Ook in de samenleving was men verdeeld. De oorlog was al weer 'lang voorbij' en er kwam ook kritiek uit het buitenland, waaronder het Vaticaan.

Eind 1951 leidde dat tot een patstelling tussen de minister van Justitie en Juliana over de tenuitvoerlegging van een zevental doodvonnissen, waaronder Albrecht en Pieters. Die patstelling is doorbroken, waarbij echter wel van het eerdere protocol is afgeweken. Er werd op leven en dood 'gekwartet' met de dossiers.

De uitkomst was dat het gratieverzoek van deze twee personen alsnog werd afgewezen. Een vuurpeleton voltrok op de eerste lentedag - op 21 maart 1952 - de laatste doodvonnissen van Pieters en Albrecht op de Waalsdorpervlakte, het duingebied waar zoveel verzetshelden door de bezetter zonder proces zijn geëxecuteerd.

De Verenigde Staten had er in geval van Bin Laden verstandig aan gedaan om te kiezen voor de Nederlandse variant: een strafrechtelijke procedure met hoor en wederhoor. Bin Laden zou er hoogstwaarschijnlijk niet minder dood door zijn geweest. Integendeel zou ik bijna zeggen.

Mr. David Dronkers

Dronkers & Dronkers ADVOCATEN

Roerkade 8 ■ 6041 KZ Roermond ■ 0475-723333
www.dronkersendronkers.nl ■ info@dd-advocaten.nl